

ТАРИХИМИЗИН БИР КҮНҮНҮ

ХААГЫН тарихинда сая кўнлар вар ки, ишыгы жүз илалар, мин илалар дүшүр. Елэ бил аср-аср ахыдылаан ганалар, вернаан турбанлар о кўнлэрин шөрфидане киши; заманын желкөлөрү бизи саясыз-сесабыз мұнариба, ғырын, асарат, гаскбарды, зүм өз истабда туфанааларындан кечириб о бир күнү үмид өз сөвнэ долу сахналына төсөдирбиривни...

28 Апрель — бир күн—елин башучалыгы, узаклыгы, шөрөф өз шөрөфт таңи! Бир күн—миляонлордан аздадыгы мұчалидинин мұтадасы өз ээиз ганын үчүн алынан интигачи! Бир күн—халтын гүдрети өз дөүш өзэми; Истигалайыт өз адалат йвни... Бир күн — тарихийкин биз ула зирваси!

Инди биз халымызын йөятлында тагы-барбарейн омажан 28 Апрель зирвасында даянымыз. Кезүмүз онгүндө кечиб келдизимиз чегин, таныа-тадалы жолларды көксүмүзү ифтикарла домуран миз-зоравари атылыб. Истигалайыт, аздадыгы утругда бабаларымызын нечү мин илалар бою апардыларды мұбариза өз зирвандө көз аядан көрүнүр.

28 Апрель Тарихийкин бу дөүшү күнүнүн жазын оған чыгына дүшмөкс болжа до төсөдүри дейла. Заманын чегин сынагырындан чыгымыш,

сөрт жокушлардан адаламыш, һәр ғырышына минмин өвадынын ганы холан догма торпагаларыны итирмек фачөлөриндөн кечиб калмыш гочаман бир халтын өсд дирчөлөш баһары бу көзал јаз күнү илэ келди!

«Јашасын мүстэти Азербайжан Совет Республикасы!» — В. И. Ленинни бу төбрики һәр бир азербайжанынын өвине баһар нефэси кими долду!

28 Апрель Азербайжаны дахили өз харичи сојугун чухлардан, вар-дөвалетины зили кими сојуб тала-јашлардан хилас едиб дост, гардаш елелерде биркө, милли истигалайыт, дил, маданият, мөн-невийат аздадыгынын кешиш, ишыгы жолларына чыгарды.

Биз Совет һакимийети гуруландан сонра Шимали Азербайжанын газандыгы налийжетлери төсөвүр етмек үчүн чок вахт ону Шөрг өз Гөрб өлкөлери илэ мұгајисе өдир, рөгөмөлөр өз атыры көр. Лакин мөнгө, 28 Апрель күнүнүн кетириди бөүк тарихи сөвадети бүтөлүкдө өз реал төсөвүр етмек үчүн узана кетмек лазым дейла. Совет Азербайжанынын Аразын о тагы илэ мұгајисе етмек кийфатдир!

Өз ана дилинде ибтидан төпсиз амагдан бөлө мээрим едилмыш, көчмөш, бөүк маданиятти дагылан, һәр күнү васи-

төлөрлө фарсландырылан, ингилаб дөүшүләрлө өз агылсаб — мұнариба адолаварында жүз минләрлө өвадыны итирэн Чөнуби Азербайжан халкынын төлеји фонунда Совет Азербайжанынын бөүк, тарихи уттурлары даһа табары көрүнүр.

Совет һакимийети гурумаздан гагаб Шимали Азербайжанда да ејни вазийет һөкм сүрүрүр.

Гочман журанлист Гулам Маммаддиннин төртбит етдизи «Узејир һачы. Чөвө, һөјөт өз јарадычылыгы салнамөси» китабында раст келдими бир чүмалын хатырлајырам: «1900-чу йлде семинарија шакирди Узејир өз ана дилинде данышдыгына көрө төһөт верилмөшидө. Белз бир факт инди бизе чок куамалы келдире халкымызын кечиб келдиз жолларыны, дөүзүтүмүз өзөб өз төһтиривинин агырылгыны хатырладым.

Харичи жураналардан бириндө Иран—Ираг мұһарибөсине аид бир шекил дөрч олунмушдур. Ики өлкөнин ики нүмајендөси силалы туршанмыш һалада үз-үзө дајаныш. Һәр икисинин алтында «Азербайжаны» јазылып дөүш мејданында үз-үзө кәлсөлөр дө, һөрсө бир өлкөнин мөнафејин утругнда тан ахлыса да, догмача гардашдырар, синөлөриндө бир үрөк дөүшүр. Бири Көрүкүдөн, дикери Тобриздөн олса да, араала-

рылаан дөваэт сөрһөми кенсө до дүшүгчө, аруз өз үмидлэрин арасында, динладиклары ајайа, чөгырыллары бајаты, дөдиклэри агы арасында сөрһө жохдур...

Империализмин, мұһарибө фамактөлөринин ич үзүнү ачан бу шекалин төспри алтында өз һөјагымызга төзө нөзәрлө бахыры Бөүк Октябрьдан илһам алаат 28 Апрель бизи гардаш ғырыгыларындан, һөрсөн бир гара инјетлө узанан «көмак өлөрдөнидан», шејтан бармагырындан» хилас етминдир.

28 Апрель зирваси! Бу зирвздан Бабекин 22 ил Шөргин башы үзөриңдө даагаалымыш, нечө-нечө сөвнэ төзө ордусуна длиз чөкдүрмүш ај багары да көрүрүрүр. Нәсиминин һөвалө мејданына төкүлән гыбыл ганы да! Бурадан Корогу һарајы да ешидилор, «Мән чөһан мухкүндө мұтағ дөрүр һалөт көрмөдүм» дейэн Вагифин пиччылысы да!

Башөријеттин ничөт јолуну ахтаран, азад чөмијет идеясынын проли сүрүн дөһи Низаминин гартылы көзлөри елэ бил сөккиз жүз илани о тајындан бу күнө диклиб.

28 Апрель өз I мај! Бу гоншулуғун өзүндө до дөрин бир мэн на варды! Зөһмөткешлар — габарлы өлөзөрин өз габарлы бејинларин һөмөр јаджи омадан, миляонларла адамнын зербсини бир һадө-

фө тушамадан халлаары аздадыгы бирчөлөшпини төмин етмөк мүмкүнчө дейла.

Азербайжанда Совет һакимийети гурумасынын 65 иланын алман фашизм үзөриңдө гөлөбөзинин 40 иланы эрөфөсиндө байрам өдирек. Гардаш халгаларын миляонларла огул өз гызы илэ бир сүрада азербайжаныларынан да мұһарибө көстөрдүдилери гөрмөманлылар бундан сонра һалө нечө-нечө неслин үзөриңдө өз атааларынын руһуна һөрмөт дүгүсуну аловаандырачандыри! Оларча азербайжаны Совет Итифакы Гөрманы адына ләјиз көрүлүшдүр. Мөн һалэ Италијанда, Франсада гөрһөманлылар көстөрөн, партизан дөстөрлөриңдө нечө-нечө Аврота өлкөсинин аздадыгы утругнда тан ахытмыш һөмјөрларыны дөсимир.

Бакы фөлөсинин, шөһрөти Бакы нефтчисинин мұһарибө илэриңдө көстөрдизи рашадотлери өз гөлөбөзимдө ондадыгы бөүк јолу ифадө етмөҗө чөтинлик чөкирөм.

Республикамызын 65 йлде газандыгы налийжетлөрө соснализмин шежис үстүлүкөзөрини елэ парлаг нүмунөсийдир ки, һөтта дүшмөһорлизми до һөјрөтө кетирди. Чөчкөлөн торпагымызга гонан көлөп, шөһөр өз кандөларимиз ақам мүхтабөф өткөдөи адалмарын өз

һөјранлыгаларылы кизлөтмөдиклэринин дөфөлөрлө шаһиди олмушут.

Олар дјарынын ишыгы бу дүньянын чөк узуг кушлөрлөриңдө көрүнүр: Елэ узгалара дүшүб ишыгыны,—

Көрөк бу ишыгла Јокушлар кешич, Чыгырам дүјајла ачыг ашыла,

Олур «Азербайжан» сөзу бөлушчө!

Ишыгымыздан көзү гашманлар, совет халгалары арасындакы нефтрибан гардашлыг өз бирлөйө гыстананлар, бу бирлөйө көлкө салмаг истөјөнлөр до олури... Халгаларымыз арасында дөваэт тохому сипөн белө антисөвет мејлэра халкымыз һәмши, чөч өз нечигилани, днјөч әмөји илэ, мөн илалардан адалаыб калан, инсан адыны уча тутан бөүк һуманизм өз өналоримиз сөдағөтлө чаваб вермишдири! Газандыгымыз итгисиде өз мөнөви гөлөбөлөрин һалаалдыгы, республикамызын јүксөлүшини јоюлунда кечө-күндүз чалышан адамлар, өлмижин эәмөти һалэ јаратдыгымыз фириваналыг бу байрам күнүндө үрөжимиз ифтихар һисси илэ долдур, бизи бу күнүмүзүн, сабагымызын даһа ләјитли бөдиин салнамөсини јаратмага сөсөлөри.

Сабыр РҮСТӨМЖАНАНЫ,
Республика Ленин кысомолу мукафаты лауреаты.

НӨ КӨЗӘЛСӘН, ДОГМА БАКЫ